

neskončno zaupala v vse njegove odločitve, tudi v zadnjo, za katero sta se odločila v najbolj tveganih vremenskih razmerah. Vse do njune skupne smrti se je Šrauf vedno izmazal z nadčloveško trmo, vztrajnostjo in treniranostjo, ki je nešteto krat mejila na legendo. Bil je legendarni mož, ki se vedno vrne, kot ga je v času svojega življenja večkrat ocenil njegov veliki prijatelj **Joža Čop**.

Zdaj se na tem pokopališču končuje njegova pot.

Na čelu veselja sta življenje in smrt zapisana v enako velikimi črkami, kakor pravi naš pisatelj **Tone Svetina** v svoji 'Ukani'. Tokrat se usoda ni pustila ukaniti.

Bolečina in trpljenje ob takih žalovanjih nas povezuje ta bolj kot puhla sreča. Bodimo usmiljeni za žalujočimi svojci, kajti ne vemo, kako globoke so korenine njihove bolečine. Predvsem njim so namenjeni ob tem grobu naši izrazi globokega sožalja. V teh trenutkih z našo spoštljivo prisotnostjo morda le zblížujemo stvari, ki bi sicer ostale daleč vsaksebi. Šraufova in Jasnina smrt pa sta nam v opomin, da nihče od nas ne ve, kdo bo na vrsti že jutri kot prvi in kdo naslednji — in da je vse mrtvo vredno spominov in vse živo še večje ljubezni. «

NAGROBNI GOVOR, KI GA NISEM MOGEL PREBRATI

NAŠEMU PRIJATELJU ŠRAUFU

Od vseh gora sta nazadnje še vitki Jalovec in mogočni Prisank snela svoji megleni pokrivali, kot bi v spoštovanju do tistega, ki ju je častil, hotela izreči Šraufu še zadnje slovo na njegovi zadnji poti z gora.

Na največji družinski praznik konec lanskega leta smo izgubili našega prijatelja, ki je v nas vseh zapustil toliko sledi, da ga ne bomo nikoli pozabili. Bil si človek tolikšnih vrlin, da je težko najti besede in napisati vse, kar smo s teboj doživeli v gorah ali pa v krogu domačih.

Kot alpinist si bil v svojih dejanjih več kot dve desetletji največji med velikani tega športa, ki si se mu zapisal z vsem življenjem. S svojimi vzponi si zares segel do zvezd. Predolg je seznam dejanj v gorah po vsem planetu, s katerimi bo ostal spomin nate za nas in bodoče rodove neizbrisen. Slovenskemu in svetovnemu alpinizmu si s svojimi tovariši zarisal smeri, od katerih so še danes nekatere neponovljive. Samo Ti, Šrauf, si bil zmožen največjih podvigov: dosleden, zagrizen, neverjetno vztrajen in zagnan si dosegal cilje, ki so bili za druge le pobožne in neuresničljive sanje. Da človek v svojem kratkem življenju postori toliko v gorah, mora imeti eno samo ime — Šrauf.

Občudovali smo Te, Te čakali, trepetali, ali se boš vrnil — in to si znal vedno. Tja, kamor si mi nismo upali ali nismo bili sposobni, tja, kamor nihče drug ni zmožel, od tam si vedno znal najti pot domov in med nas.

Spominjam se besed **Reinholda Messnerja** v Kranju, ko je dejal, da je počaščen, da lahko predava in obišče deželo, kjer živi alpinist, legenda Himalaje, človek, ki se vedno vrača.

Stene v Himalaji so Ti bile, lahko bi rekli, drugi dom. Tam daleč si takrat dosegel tisto, o čemer so največji mojstri lahko le govorili in zmajevali z glavami, češ, saj to ni mogoče. Na vse Tvoje poti, na vse Tvoje uspehe nas Tvoje prijatelje spominjajo razglednice in spominki, ki krasijo naše domove. Povsod si se nas spomnil, na nikogar nisi pozabil, čeprav si se boril z najkrutejšo naravo. Vedno je tekla beseda o Tebi — komaj smo čakali Tvoje vrnitve. Toliko je bilo potem prelesto lepih fotografij, toliko doživetij si nam podajal — tu si bil enkrat!

Spominjam se, kako prisrčno je bilo ob Tvoji vrnitvi z Everesta. Komaj smo Te dočakali, vsega suhega in

Franc Novinc: Šrauf dan po vrnitvi z vrha Mount Everesta maja 1979; risba s tušem

zgaranega. Stiskov rok in objemov ni bilo konca. Kot vedno, ko si se vrnil, si takoj vprašal: »Mucki moji, kdaj in kam gremo?« Vedeli smo, da v Tebi ni bilo miru — v dolini nisi mogel dolgo zdržati. Tebi je bilo namenjeno živeti visoko nad nami in tja si nas tudi varno vodil. Da, res, Šraufi, bili smo vedno posebno počaščeni, kadar si nas peljal v steno Ti. Bilo je čast navezati se na Tvojo vrv. Vedeli smo, da bo to lépo in varno plezanje in vedno smo se od Tebe samo učili. Bil si strog, napak nisi odpuščal, nadiral si nas, nikoli ni bilo nič dovolj dobro. Včasih si bil celo grob, a vedno smo vedeli, da nam hočeš le dobro.

Koliko je bilo obenem smeha in prešernosti, ki si jo znal pričarati samo Ti! Vsem nam si se razdajal na edino Tebi lasten način. In stisk Tvoje roke na vrhu izplezane smeri je pomenil največje zadoščenje. Kako smo uživali in garali za Teboj! Izbiti klin, ki si ga Ti zatolkel v steno, je bila nepopisna muka. Spomnim se, kako si mi v Kukovi špiči dejal: »Duki, samo sebi in Marjonu zaupam, da bo klin dobro držal in zato sem še vedno med vami.«

Na lanske božični večer pa nisi zabil klina, snežna opast je bliskovito zgrmela preko stene in s Teboj odnesla še Jasno, pa tudi del nas. Zato ne bo v gorah nikoli več tako, kot je bilo s Teboj. Ti si nam dajal moči, Ti si nas spodbujal, s Teboj smo vselej hodili varno. Bilo je trdo delo, a poplačano z neštetimi dožitvami, kajti Šrauf je lahko le eden sam.

Kakršen si bil v gorah, tak si bil tudi pri delu, v službi in doma. Pred leti si se odločil zgraditi nov dom na deželi, stran od usmrjenih mest. V mestu si bil utesnjen, nisi prenesel zlaganosti in pokvarjenosti mestnega hrupa. Lotil si se dela in ga temeljito opravil. Česa vsega nisi preobrnil s svojimi rokama! To, kar si naredil Ti, tega brez trme, ki Ti je bila lastna, ne bi naredil nihče od nas. Kolikokrat smo Te našli pri delu umazanega, prepotenega, pozimi prezeblega in zgaranega! A vedno je v Tebi gorela luč optimizma. Vedel si, da boš dosegel svoj cilj.

Za Teboj ostaja Tvoji družini nov lep in velik dom, kjer se Te bodo spominjali vsi, ki bodo živeli v hiši. Trgal si dlani, točil potoke znoja in ustvarjal.

Bil si gornik najvišje kvalitete, bil pa si tudi nadvse zaveden Slovenec. Kolikokrat si nam govoril o vaseh in imenih na pokopališčih in Alpah, ki nosijo korene naših, slovenskih zasnov! Naše korenine segajo daleč na zahod, prav v osrčje Alp, si nam dopovedoval. Bil si fanatičen Slovenec. Spominjam se, kako smo skupaj z Vančkom, Eriko in Tatjano stali maja 1991. leta z iskričimi se očmi pred parlamentom in potem nazdravljali novi Sloveniji. Povsod si poudarjal slovenstvo, a Te mnogi niso znali ali niso hoteli razumeti. Prav tisti, ki naj bi se tudi poslovili od Tebe — tistih ni bilo pod Stol. Edino **predsednik Kučan** je znal pokazati spoštovanje

Tebi, ki si za promocijo Slovenije storil res izjemno veliko. Zato si dovolim zapisati, da smo bili ob Tvojem slovesu s Teboj res samo tisti, ki smo Te imeli zares radi.

Po dolgih mesecih iskanja in ugibanj o Tvojem začasnem grobu smo doživljali neki poseben nemir. Vedeli smo, da Te bomo našli, ko bodo topli vetrovi stanjšali debelo snežno pokrivalo. Boris je bil prvi, ki je sprevidel in dognal, kjer je treba iskati, sam pa je našel le Jasno. Takrat smo vedeli, da je le vprašanje nekaj dni ali ur, ko Te bomo našli. Tudi sam sem letošnjega 24. maja začutil, da moram prav ta dan proti Mojstrovki. S Franjom sva šla k Tebi na zadnje srečanje. Ko sva prišla na kraj, kjer si spal globoko zasut, sva onemela od groze in spoznanju, da si to res Ti, naš Šrauf. Še si v roki stiskal plezalno vrv, v zadnjem boju si ostal prvič brez moči in poražen. Gora je zahtevala svojih žrtvi. Pokleknil sem v Tvoj ledeni grob, tulil in se stresal v krčih — jokal in preklinjal goro, ki Te je vzela. S seboj sva imela dve svečki.

Prižgala sva eno Jasni, druga je gorela Tebi v spomin, na prod ob najbližjo skalo pa sva postavila leseno ploščo Tebi v slovo z željo, da boš mirno spal.

Neizmerno težko sva gazila nazaj in se neštetokrat ozirala proti grobu, kjer si čakal pet mesecev. Takrat se nama je zdelo, da gore nad nama sijejo povsem drugače. V večernem soncu je zavladala moreča tišina, solze pa so polzele po obrazih in napajale preznjeni srajci. Nisva mogla izreči kaj dosti besed, le počasi sva pretresena zavila proti Vršču. Z vrhov so se razkadile vse megle, zadnja sta se Ti poklonila še Jalovec in Prisank. Takrat sva Ti obljubila, da bomo vsi, ki Te imamo radi, še vedno prihajali na plaz pod Mojstrovko.

Te vrstice sem Ti želel prebrati na Blejski Dobravi. A vem, da ne bi zmoget — preveč hudo je bilo, zlomilo bi me, solze žalosti bi zmocile papir — glas bi zamrl.

24. maja ob sedmih zvečer je sonce še zadnjič tisti dan seglo čez zasnežene vršace — koraki so zastali, solze pa se niso posušile.

Tvoji prijatelji:

Duki, Dare, Vanček, Petrač in Jože z družinami

Mustang — izgubljena kraljevina v Nepal

Mustang leži na severu osrednjega Nepala in je napol avtonomna kraljevina. Odkar so Tibet pred 40 leti zasedli Kitajci, je bil Mustang za obiskovalce izgubljen. Šele leta 1991 so v to 3000 kvadratnih kilometrov veliko kraljevino spet spustili tujce. Vsakega pol leta dobi komaj kakšnih 500 obiskovalcev dovoljenje za prestop meje. Ta privilegij stane vsakega 700 dolarjev. Za ta denar dobi popotnik dovoljenje, da po Mustangu lahko prosto in brez ovir potuje. Če bi želel plezati na katero od tamkajšnjih gora, mora plačati določeno pristojbino, za izdajanje takih dovoljenj pa je pristojna Nepalska planinska zveza v Katmanduju.

Mustang leži severno od himalajske verige in se kot trn zabada v Tibet. Do tja monsuni ne pride, zaradi česar je trekinška tura v to čudovito pisano deželo možna tudi poleti. Klimatsko najprimernejši čas za potovanje tja so meseci od septembra do novembra ter marca in aprila. Iz Katmanduja v Pokaro stane letalska vozovnica približno 60 ameriških dolarjev, iz Pokare v Mustang pa približno 50 dolarjev na osebo.

Pokrajina Mustang ima 6000 prebivalcev, na vrhu tamkajšnje družbene lestvice pa je že od začetka 15. stoletja neprekinjeno dinastija **Rajas**. Ta čas je na prestolu 25. naslednik. Njegova palača stoji v mestu Lo Manthang na nadmorski višini 3800 metrov. Tik pod njo pelje stara karavanska cesta iz Tibeta v Katmandu prek 4480 metrov visokega gorskega prelaza Kore La, ki je od Lo Manthanga oddaljen pol dneva hoda in ki je blizu in daleč najnižji gorski prelaz tod okrog.

Mesto-palača Lo Manthang ima kvadratni tloris in masivno mestno obzidje. Leži sredi polj repice in ajde — vsenaokrog so rumeni in rožnati madeži, ki jih obdajajo okraško obarvane skale. Severozahodno od tod izvira sveta reka Kali Gandaki s svojim glavnim izvirom na pobočju 6800 metrov visoke nič manj svete gore Dongmar. Skozi najgloblji jarek na zemeljskem kopnem, skozi globel Kali Gandakija, pelje pot dalje na sever do tibetanske meje, prav blizu ne daleč drug od drugega oddaljenima osemstisočakoma Daulagiri in Anapurna. Ob sveti reki ter prek konglomeratnih in peščenjakovih kanjonov pride popotnik v Tamargaon, eno do zelenih oaz v pustinski pokrajini.